

Kauza CT: biznis pokračuje

Ján Kuciak .marek Vagovič

Keď vyšlo najavo, že piešťanská nemocnica kúpila predražené CT, ministerka Zvolenská odstúpila z funkcie. Sporný biznis však funguje aj za ministra Čisláka: v tendroch na ultrazvuky vyhráva vďaka ľuďom Smeru aj firma s kontaktmi na aktérov kauzy CT.

• spoločnosť Wega – MS sídli päť kilometrov od Piešťan, v obci Moravany nad Váhom. V zdravotníctve podniká od roku 1991, pričom dlhé roky bol jej majiteľom Miroslav Procházka. Dnes je vo firme Wega – MS konateľom aj riaditeľom, vlastní ju jeho manželka Anna. S rodinnou firmou spolupracuje aj Procházkov syn Michal, ktorý je zároveň manažérom Michala Straku (známy aj ako rapper Ego). Straka bol členom správnej rady piešťanskej nemocnice, ktorá súhlasila s nákupom predraženého CT firme Medical Group. Tá mala blízko k vtedajšiemu predsedovi parlamentu Pavlovi Paškovi (Smer). Po medializácii kauzy sa vzdal Straka členstva v správnej rade, z funkcie odišiel Paška aj ministerka zdravotníctva Zuzana Zvolenská (Smer). Podľa zistení .týždňa a mimovládnej organizácie Via Iuris sa však systém predražených obstarávaní v zdravotníckom biznise nezmenil.

Príkladom je aj Procházkova firma Wega – MS, ktorej sa dlhodobo darí najmä v tendroch na dodávku ultrazvukov. Tender je pritom v tomto prípade silné slovo: minimálne 15 z 22 súťaží od roku 2009 totiž vyhrala tak, že v nich bola napriek záujmu konkurencie sama. Spoločnosť Wega – MS je úspešná hlavne za Fica: za jeho vlád už získala od štátnych nemocníc zákazky za 3,3 milióna eur. Na porovnanie: počas vlády Ivety Radičovej, ktorá však bola pri moci len dva roky, to bolo okolo 400-tisíc eur. Za posledné tri roky je dokonca Wega – MS na slovenskom trhu s ultrazvukmi najúspešnejšia: spolu s príslušenstvom ich dodala do nemocníc v celkovej hodnote 1,7 milióna eur. Jej najbližší konkurent – spoločnosť Unique Medical – získala v rov-

Podľa neho má navyše Phillips zo Vsetína lepšiu sondu, postavenú na novej technológii. A tiež väčší displej, čo zvyšuje hodnotu prístroja asi o 10-tisíc eur. Predražený mal byť aj ultrazvuk pre anesteziológov, za ktorý zaplatila nemocnica firme Wega – MS 35-tisíc eur. Podľa súkromného poskytovateľa zdravotnej starostlivosti sa pritom ceny porovnateľných prístrojov pre anesteziológov pohybujú na úrovni 15- až 18-tisíc eur. Tretí prístroj – pre gynekologicko-pôrodnické oddelenie – vyšiel košickú nemocnicu na 116-tisíc eur. Nemocnica vo Vsetíne pritom kúpila podobný ultrazvuk značky Phillips za 46-tisíc eur, hoci mal o jednu sondu menej ako košický. V každom prípade, košická nemocnica mohla kúpiť aspoň tri zo štyroch ultrazvukov aj o polovicu lacnejšie: celkový rozdiel v cene môže byť minimálne 115-tisíc eur.

.paškov synovec

Konkurenčné firmy, ktoré poslali košickej nemocnici až 58 otázok k súťažným podkladom, jej vyčítali najmä diskriminačne nastavené kritériá: napríklad, že vyžaduje štyri porty na vyšetrovacie sondy, hoci v niektorých prípadoch kupuje len dve. Ďalšou podmienkou bolo ovládanie všetkých funkcií ultrazvuku pomocou podsvietených aktívnych tlačidiel a prídavného dotykového LCD displeja. Jedna z firiem pritom v anonymných otázkach k súťaži upozornila, že „spoločnosť Siemens takéto dotykové panely zaviedla na trh ako prvá a dávno sa poučila na tejto chybe“. To znamená, že nejde o vyšší štandard, naopak – lekárovi môže pri vyšetrení komplikovať situáciu.

System predražených verejných obstarávaní sa na Slovensku nezmenil ani po kauze CT.

nakom období kontrakty len za 764-tisíc eur. Tretia v poradí – spoločnosť Intes Poprad – dostala zákazky za 589-tisíc eur. Unique Medical dodáva nemocniciam prístroje značky Hitachi Aloka, Intes Poprad ultrazvuky General Electric.

.model CT

Dôležitejšie ako celkový objem (pomer) kontraktov v rezorte zdravotníctva je však to, že firma Wega – MS neponúka nemocniciam najlacnejšie prístroje. Talianska značka ultrazvukov Esaote, ktoré im dodáva, navyše nepatrí vo svete medzi lídrov (trhový podiel 6-7 percent). Podľa štatistiky holandského výskumného centra ASD Reports z roku 2012 sú pred ňou General Electric (24), Phillips (19) aj Siemens (12). Pochybnosti vzbudzujú aj diskriminačne nastavené kritériá súťaží. A tiež fakt, že medzi členmi výberových komisií alebo organizátormi súťaží boli aj príbuzní (známi) košických funkcionárov Smeru – Pavla Pašku a Richarda Rašiho. Dobrým príkladom je jedna z najväčších zákaziek, ktorú získala Procházkova firma Wega – MS v košickej Univerzitetnej nemocnici L. Pasteura.

V júli 2013 vypísala nemocnica tender na dodávku štyroch ultrazvukov za približne 360-tisíc eur bez DPH. A hoci si súťažné podklady prevzalo až 13 firiem, ponuku napokon predložila len firma Wega – MS, ktorá zvíťazila s cenou 375-tisíc eur bez DPH. Jeden zo štyroch dodaných ultrazvukov – pre rádiologické oddelenie – stál takmer 92-tisíc eur bez DPH. V Česku pritom kúpila nemocnica vo Vsetíne kvalitnejší prístroj značky Phillips pre rovnaké oddelenie len za 51-tisíc eur bez DPH. „Keď sa spýtate desať ľudí, či si vyberú Esaote, alebo Phillips, tak len kaskadér zoberie Esaote,“ tvrdí lekár z košickej nemocnice, ktorá ultrazvuky nakupovala.

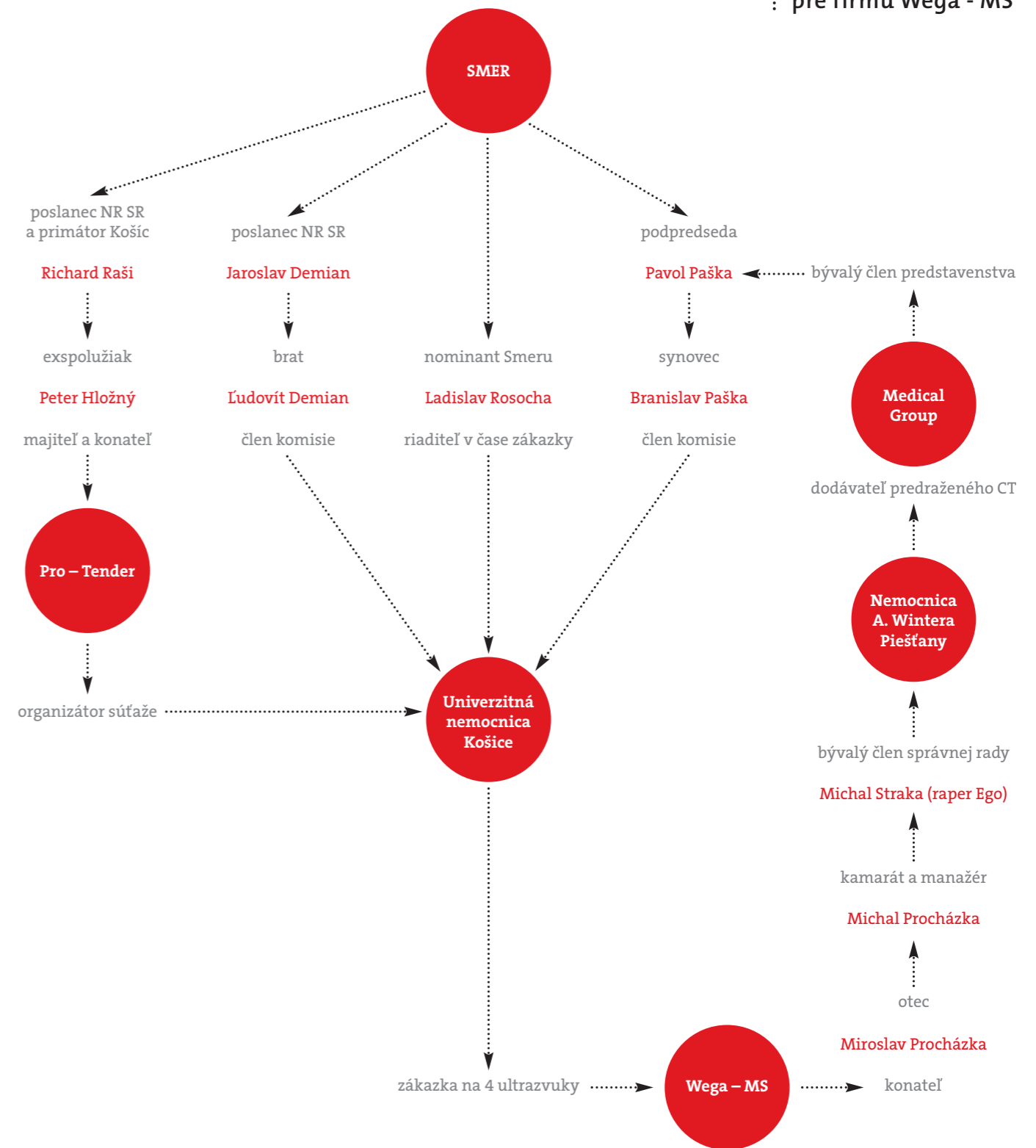
„Počas sonografického vyšetrenia lekár prechádza sondou miesto záujmu a počas celého vyšetrovania musí sústredene sledovať ultrazvukový obraz na monitore. Z hľadiska jeho motorickej pamäti je jednoduchšie zapamätať si rozloženie ovládacích prvkov, ktoré môže identifikovať hmatom, ako ovládacích prvkov, ktoré sú rozmiestnené na rovnej ploche dotykového ovládača.“ Sporné bolo aj kritérium, že prístroj musí byť vybavený štyrmi otočnými kolieskami – každé s brzdiacim mechanizmom. Každý výrobca mobilného ultrazvuku pritom svoje prístroje – z bezpečnostných dôvodov – zabezpečuje brzdiacim mechanizmom. Ibaže svojím spôsobom: na zabezpečenie stability prístroja môžu stačiť aj dve brzdiace kolieska.

V čase, keď kúpila košická nemocnica predražené ultrazvuky od firmy Wega – MS, bol jej riaditeľom nominant Smeru Ladislav Rosocha. Ten odstúpil z funkcie, keď vyšlo najavo, že nemocnica uzavrela dvojročnú zmluvu na upratovanie urgentného príjmu za 600-tisíc eur s firmou, ktorú vybrala len na základe prieskumu trhu: vzhľadom na hodnotu zákazky mala totiž zorganizovať riadnu verejnú súťaž. Vo výberovej komisii, ktorá rozhodla, že košická nemocnica kúpi predražené ultrazvuky od firmy Wega – MS, navyše sedel aj Branislav Paška – synovec bývalého šéfa parlamentu. Pavol Paška na otázky .týždňa nereagoval, jeho synovec nás odkázal na nemocnicu.

.rašihho spolužiak

Členom výberovej komisie bol aj Ludovít Demian – brat poslanca Smeru Jaroslava Demiana. Ludovít Demian odmietol, že by bola firma Wega – MS zvýhodnená: „Odmietam akékoľvek väzby.“ Mimočodom, Ludovít Demian bol do apríla 2011 spolumajiteľom aj konateľom firmy Best Services, ktorá dostala od mesta Košice – za primátora

Kto stojí v pozadí biznisu s ultrazvukmi pre firmu Wega - MS

Rašiho – bez verejnej súťaže dotáciu 250-tisíc eur. Peniaze išli na organizáciu koncertu v rámci projektu Košice 2013 – európske hlavné mesto kultúry. Demian bol navyše členom správnej rady mestskej neziskovej organizácie Košice 2013, ktorá dotáciu udelila.

Okrem toho: súťaž na dodávku ultrazvukov pre košickú nemocnicu organizovala spoločnosť Pro Tender, ktorú vlastní bývalý Rašiho spoločník Peter Hložný. Ten bol pritom obvinený v súvislosti s údajnými machináciami v súťaži na stavebné práce za 26,5 milióna eur, ktoré robil takisto pre košickú nemocnicu. Špeciálny prokurátor Dušan Kováčik však v júli 2014 trestné stíhanie zastavil: a to napriek tomu, že mal k dispozícii nahrávky telefonátov, v ktorých sa hovorilo, kto predloží akú ponuku. Kauzou sa však stále zaoberá Protimonopolný úrad, ktorý preveruje, či účastníci tendra neuzatvorili kartel. „Stále prebieha správne konanie. V tomto štádiu úrad o prípade nepodáva bližšie informácie,“ potvrdila Andrea Wilhelmová z Protimonopolného úradu.

Hložný sa k súťaži na ultrazvuky nevyjadril, keďže je vraj viazaný mlčanlivosťou. Na otázku, či mu niekto odporučil, ako má dopadnúť tender, respektíve, či pozná ľudí zo spoločnosti Wega – MS, odmietol odpovedať: „Na invektívne otázky nie som ochotný odpovedať, pretože sú pod moju a aj vašu žurnalistickú úroveň.“ Jeho bývalý spoločník Raši odmieta, že by mal s tendrom na ultrazvuky v košickej nemocnici niečo spoločné: „So spomínanými pánmi sa nestretávam. Snažím sa však neodsudzovať ľudí na základe ničím nepodložených podozrení.“ Hovorí, že košickej nemocnici Ladislava Šustová sa k porovnaniu cien ultrazvukov bližšie nevyjadrila. Napísala len, že ide o „neporovnateľné parametre, vrátane príslušenstva prístrojového vybavenia“. Nemocnica, ktorú dnes vedie košický poslanec za Smer Milan Maďar, nevidí problém ani v samotnom priebehu súťaže.

• za Zvolenskej aj za Čísláka

Nikto z uchádzačov sa totiž oficiálne nestožoval. Na otázku, prečo teda dostala nemocnica len jednu ponuku, hoci podklady si vyžiadalo až 13 firiem, hovorí, že košickej nemocnici Šustová reagovala, že nemôže nikoho nútiť, aby sa prihlásil do verejnej súťaže. Faktom pritom je, že konkurencia upozorňovala na diskriminačné podmienky: formou spomínaných 58 otázok k súťažným podkladom. Nemocnica však

„Žiadne z predmetných kritérií nie je možné považovať za diskriminačné, obstarávali sme podľa zákona,“ tvrdí sekretárka riaditeľa nemocnice Lubica Libičová s tým, že vychádzali z technických špecifikácií výrobkov značiek Siemens, Toshiba či Hitachi.

„Prečo sa do súťaže prihlásil iba jeden uchádzač, nemôžeme komentovať. Táto otázka by mala smerovať na nich.“ Konkurenční dodávatelia sa však k tendrom nechcú verejne vyjadrovať – najčastejšie s odôvodnením, že chcú zostať na trhu a mohlo by im to uškodiť. Žilinská nemocnica zároveň nevedela povedať, prečo bol jeden z prístrojov od firmy Wega – MS (ultrazvuk pre rádiologické oddelenie) o vyše 20-tisíc eur drahší, ako spomínaný prístroj značky Phillips, ktorý kúpila nemocnica vo Vsetíne za 51-tisíc eur bez DPH. „Vami opísaný prípad obstarávania v ČR nepoznám. Nie je možné, aby sme sledovali všetky prípady obstarávania v SR, v ČR a iných okolitých krajinách,“ reagovala žilinská nemocnica.

Za podobných podmienok (meranie hrúbky cievnej steny na tisíciny milimetra, štyri brzdiace kolieska) uspela firma Wega – MS minulý rok v štyroch a tento rok v ďalších troch súťažiach: to znamená, že sa jej darilo aj za ministerky Zvolenskej, aj teraz, keď vedie rezort zdravotníctva Viliam Číslák (Smer). Od jeho nástupu do funkcie už vyhrala Wega – MS minimálne štyri tendre (125-tisíc eur). Dňa 22. marca 2015 uzavrela trojročnú zmluvu na servis prístrojov (24-tisíc eur) aj s piešťanskou nemocnicou Alexandra Wintera (kauza CT). Firma uspela i v Krompachoch, kde mesto nakupuje pre miestnu nemocnicu ultrazvuk aj ďalšie prístroje (175-tisíc eur).

• v Poprade ušetrili

Súťaž však ešte nie je oficiálne uzavretá. „Dokumentácia z verejného obstarávania je na kontrole na ministerstve zdravotníctva,“ hovorí František Jochman, ktorý je v meste zodpovedný za verejné obstarávanie. V Krompachoch môže získať Wega – MS aj zákazku za 1,9 milióna eur. Mesto totiž modernizuje aj ambulantnú infraštruktúru, takže hľadá dodávateľa zdravotníckej techniky – vrátane ultrazvuku. Medzi kritériá súťaže pritom zaradilo aj špecifiká, ktoré vyhovujú firme Wega – MS. To znamená meranie hrúbky cievnej steny na tisíciny milimetra, prídavný dotykový LCD displej, štyri brzdiace kolieska,

alebo štyri porty na vyšetrovacie sondy. Mesto potvrdilo, že ponuku poslala aj firma Wega – MS, bližšie informácie však nezverejnilo.

Naopak, že tender na ultrazvuky môže dopadnúť aj inak, sa ukázalo v popradskej nemocnici. V súťaži, ktorú vypísala 26. februára 2015, pritom pôvodne stanovila kritériá rovnako striktné: po tlaku ďalších záujemcov ich však nakoniec zjemnila. Z podmienok tak vypadli napríklad štyri brzdiace kolieska na zabezpečenie stability prístroja, striktná výšková a stranová nastaviteľnosť pultu obsluhy či meranie hrúbky cievnej steny v odfreezovanom režime (v reálnom čase). Výsledkom je, že v elektronickej aukcii napokon súťažili štyri firmy namiesto jednej. Nemocnica tak v konečnom dôsledku ušetrila takmer tretinu ceny. „V elektronickej aukcii vysúdila verejný obstarávateľ zníženie ceny z 83 460 eur s DPH na 52 560 s DPH. Ponuka Vami menovanej firmy (Wega – MS, pozn. red.) skončila na treťom mieste,“ potvrdila Lívia Hvilová zo sekretariátu riaditeľa podpradskej nemocnice. Elektronickej aukciu vyhrala spoločnosť Unique Medical, no ani tento tender ešte nie je oficiálne ukončený.

Spôsob, akým získava štátne zákazky spoločnosť Wega – MS, potvrdzuje, že kontroverzný biznis so zdravotníckou technikou funguje na Slovensku aj po kauze CT, takže je jedno, či je ministrom Zuzana Zvolenská, alebo Viliam Číslák. V zákulisí totiž rozdávaly karty iní hráči. „Ak polícia, prokuratúra a súdy neprevertia a nevyvodia zodpovednosť za najzávažnejšie kauzy prepojenia politiky s biznisom, ako bol aj prípad predraženého nákupu CT v piešťanskej nemocnici, nepriamo tým legitimizujú ďalšie takéto konanie. Riziko postihu za takéto skutky je totiž nepomerne nižšie než benefity, ktoré sa dajú takýmto konaním získať,“ myslí si advokátka Zuzana Čaputová z mimovládnej organizácie Via Iuris, ktorá s týždňom spolupracovala na kauze ultrazvuky. **Ján Kuciak je spolupracovníkom .týždňa •**

Procházka: Ja tým číslam veľmi neverím

Na rozhovor prišiel s ďalšími štyrmi ľuďmi, neskôr sa pripojil aj jeho syn Michal. Podľa neho by bolo férovejšie, keby sa tendre analyzovali podľa výrobcov, a nie podľa dodávateľov ultrazvukov. Riaditeľ a konateľ spoločnosti Wega – MS Miroslav Procházka.

• váš syn je kamarátom a manažérom Michala Straku, ktorý bol nominantom Smeru v správnej rade piešťanskej nemocnice v čase kauzy CT. Vy takisto podnikáte v zdravotníctve...

...a preto kúpila piešťanská nemocnica ultrazvuk od spoločnosti Unique Medical, a nie od nás, hoci nás majú poruke. Keď zavolajú, náš zamestnanec im je k dispozícii na servis a podobne. Pán Straka už nie je v správnej rade, pričom môj syn sa venuje skôr problematike magnetických rezonancií, takže táto cesta je úplne falošná. Okrem toho, za posledné tri roky mohlo byť na Slovensku 20 až 30 súťaží na ultrazvuky. Naša firma vyhrala asi dvakrát. **podľa centrálneho registra zmlúv ste však za posledné tri roky na trhu s ultrazvukmi najúspešnejší. Spoločnosť Wega – MS dodala nemocniciam v rokoch 2012 – 2014 prístroje za 1,7 milióna eur. Váš najbližší konkurent – firma Unique Medical – naopak len za 764-tisíc eur.**

Dodávame úzky sortiment: ultrazvuky, EEG a EMG. Viaceré firmy majú širší sortiment, možno sa viac orientujú na predaj iného tovaru. To, čo hovoríte, je možno nejaké číslo, ktoré je štatisticky spracované z registra zmlúv. Keď si však pozriete konkrétne súťaže, zistíte, že tam často nepredávajú priamo distribútori, ale niekto druhý. **myslíte sprostredkovateľské firmy?**

Áno. A ide aj o to, že za tridsať rokov máme dodaných veľa prístrojov, na ktoré musíme robiť servis. To je tiež nejaký objem.

servisné zmluvy sme však do štatistik nerátali.

Niektoré firmy majú podľa vašej štatistiky za tri roky nulu, hoci my vieme, že dodávali. Porovnanie by bolo

• Pán Straka už nie je v správnej rade piešťanskej nemocnice, takže táto cesta je úplne falošná.

presnejšie, keby sa robilo podľa výrobcov, a nie podľa dodávateľov. Možno sme mali také objemy, ako hovoríte, ale ja tým číslam veľmi neverím. Podľa štatistiky našej výrobovej firmy Esaote predávame na trhu asi 10 percent. Toľko asi predávajú aj iné firmy, niektoré aj viac.

esaote uvádza globálne 6 až 7 percent, čo však nehovorí nič o Slovensku.

Presné číslo vám nikto nepovie, lebo nikdy neviete úplne dohľadať, koľko prístrojov sa skutočne predalo. Štatistiky vždy hovoria to, čo chceme, aby hovorili. Ak je to však takto, tak som len rád. Je možné, že sú tu stále ľudia, ktorí si vážia naše služby.

v roku 2013 ste dodali košickej nemocnici štyri ultrazvuky. Prečo ste nakoniec zostali v súťaži sami, keď si podklady prestalo až 13 firiem?

Už si to presne nepamätám. Ale niektoré firmy – a ja často tiež – nie sú ochotné prijať stanovené podmienky. V košickej nemocnici však bola súťaž, ktorú sme vyhrali, čomu sme veľmi radi. Samozrejme, nemocnica vôbec nedodrжала splatnosť, z čoho som bol nervózny. Pozerali ste si zmluvy, v akej pozícii sme po verejnom obstarávaní? **čo tým myslíte?**

Nemocnice majú nárok na veľa zmluvných pokút, my len na úroky z omeškania. Podmienky zmluvy sú dané, nie je možné sa na nich dohodnúť. Existujú aj ďalšie neprirodené podmienky ako zábezpeka, ekonomické výkazy, lehoty. Aj to je zrejme dôvod, pre ktorý do toho niektoré firmy nejdú. Ja mám za tridsať rokov dobré vzťahy s výrobcom: často si viem vyrokovať také dodacie pod-

mienky, aby som sa mohol zúčastniť na súťaži, hoci druhá strana neplatí načas.

podľa vás nechodia iné firmy do súťaže pre zlú platobnú disciplínu?

Niektoré firmy z tohto dôvodu nemocniciam nedodávajú. Ale poznám aj prípady, kde išli do súťaže aj vtedy, keď nevedeli splniť stanovené kritériá a potom tvrdili, že sú diskriminačné. A vyhrali.

v prípade košickej nemocnice považovali za diskriminačné napríklad meranie hrúbky cievnej steny na tisíciny milimetra. Žilinská univerzita to dokonca označila za technicky nemožné.

Sklamalo ma, že nejaký výskumný ústav si dovolil také niečo povedať bez toho, aby sa hlbšie oboznámil s problematikou – napríklad priamo u výrobcu. Čím presnejšie viete odmerať hrúbku cievnej steny, tým presnejšie viete diagnostikovať alebo prognózovať kardiovaskulárnu chorobu. Nepovažujem to za diskriminačné: každá firma má nejaké know-how, ktoré ponúka.

viacero odborníkov nám potvrdilo, že ultrazvuk Phillips, ktorý kúpila pre rádiologické oddelenie nemocnica vo Vsetíne, je porovnateľný s tým, ktorý ste dodali do Košíc. Prečo bol ten váš skoro o polovicu drahší?

Nie je jednoduché sa zodpovedne vyjadriť ku konkrétnej kategórii prístroja a porovnávať ich medzi sebou: záleží od konkrétnej aplikačnej výbavy. Kam smeruje vaša otázka?

zisťujeme, prečo je taký rozdiel v cene dvoch podobných ultrazvukov.

Aj keby boli rovnaké, k čomu to smeruje?

• zaujíma nás, prečo ste ho dodali drahšie.

Je to ako s autami: rovnaká modelová rada sa môže významne líšiť v závislosti od aplikačného a hardvérového vybavenia. Na tvorbu ceny vplyva aj veľa iných faktorov, preto sa to ťažko porovnáva. Je to aj otázka veľkosti trhu, platobných či servisných podmienok. Aj úplne identický prístroj môžete niekde predáť za 20-tisíc a niekde za 40-tisíc. Keď mám dva roky čakať, aby mi zaplatili, tak to niekto musí úverovať, čo sa potom premietne aj do ceny.

o zákazke v košickej nemocnici navyše rozhodovali ľudia, ktorí majú väzby na politikov Smeru – synovec Pavla Pašku, brat poslanca Jaroslava Demiana. Tender navyše organizovala firma Petra Hložného – bývalého spoločníka Richarda Rašiho. Nemyslíte si, že vám to pomohlo?

Ako mi to malo pomôcť? S týmito ľuďmi nemám žiadne osobné väzby. Nevie, kto o tom v nemocnici rozhodoval.

aký je váš vzťah s Pavlom Paškom?

Žiadny, poznám ho len z televízie, nikdy som sa s ním osobne nestretol.

poznáte sa s Richardom Rašim?

Samozrejme viem, kto je pán Raši, ale nestýkam sa s ním. Možno som ho stretol, keď som ešte behal po nemocniciach, kde bol funkcionárom. Potom som ho stretol, keď bol minister – na rokovaní o pohľadávkach so Slovenskou asociáciou dodávateľov zdravotníckych pomôcok. Ale myslím, že pán Raši ani nevie, kto je Procházka. **jk.vag**

Ultrazvuk značky Esaote, typ MyLab Twice, ktorý kúpila od firmy Wega – MS Univerzitná nemocnica L. Pasteura v Košiciach.